

XII Conferència Anual de la SCC 2002

Homenatge a Ernest Udina. Un periodista fill del seu temps

per Josep M. Huertas Claveria

Ernest Udina Abelló era fill d'una família nombrosa. Era el segon dels onze fills de Santiago Udina Martorell, un dels artífexs del Congrés Eucarístic de Barcelona, home trasbalsat per la Guerra Civil. Els seus pares, el mestre José Udina i la seva dona Josefa Martorell, havien estat assassinats durant la Guerra Civil, el març de 1937, bàsicament per ser catòlics. No era, doncs, estrany que tant Santiago Udina com el seu germà Frederic fossin addictes a un règim que els retornava els conceptes d'ordre i religiositat tan cruelment maltractats.

Amb aquests orígens Ernest Udina, fill de Santiago, va representar, com d'altres, el perfil ben propi d'un periodista del seu temps. Va passar per totes les fases clàssiques d'un jove inquiet i idealista: la religiosa, la marxistitzant i la mig catalanista mig europeista que el va caracteritzar davant de tots els que vam tenir la sort de conèixer-lo.

Va heretar el posat greu, seriós i auster del seu pare, no exempt, en el cas del fill, d'un humor ben administrat des del seu aspecte de savi distret. Nascut l'octubre de 1941 a Barcelona, els seus pares el van enviar a Valladolid a estudiar el batxillerat, raó per la qual sempre va parlar un castellà excel·lent. Era tot just un adolescent quan va ingressar al seminari de la Companyia de Jesús a Raimat, el mateix Raimat ara tan conegut pels seus vins.

Hi va passar uns anys fins que va passar a estudiar filosofia i lletres. Com a «mestret», dins encara dels jesuïtes, va fer classes durant dos o tres anys a l'Escola Professional del Clot, on va conèixer gent que l'influiria poderosament, com l'aleshores també jesuïta Ignasi Riera i l'enginyer i escriptor Alfons Carles Comín. Va descobrir el món obrer i va mantenir amistat amb un dirigent tan ben dotat com Manuel Murcia. Va ser en aquells moments quan va travessar una etapa d'obrerisme i va demanar l'ingrés a la fàbrica Harry Walker, on també treballava Murcia. Aquesta empresa va viure entre desembre de 1970 i febrer de 1971 una forta vaga on es va fer notar la solidaritat d'institucions relacionades amb els jesuïtes, com ara l'esmentada Escola Professional del Clot o l'Institut Químic de Sarrià.

Udina va marxar poc després a París, on va decidir estudiar sociologia urbana, la qual cosa li va permetre conèixer el sociòleg Manuel Castells, i els aleshores també estudiants Jordi Borja i Manuel J. Campo. Va ser també en aquells mesos quan va decidir deixar la Companyia de Jesús i, encara que sembla que no hi va militar, es va acostar al comunisme dissident que representava el PCE (I). Per guanyar-se la vida va començar a treballar com a porter de nit en un hotel equívoc de Pigalle, el Gerandau, sovintejat per parelles homosexuals.

A poc a poc, va interessant-se pel periodisme, i va començar a fer cròniques per a *El Noticiero Universal*, on donà a conèixer la figura d'un català oblidat que ostentava la curiosa condició de president de la Ge-

neralitat a l'exili, Josep Tarradellas. Aquestes trobades van ser l'inici d'una relació personal que desembocaria, el 1978, en una biografia de Tarradellas, ja de retorn a Catalunya, una cosa impensable al París de 1972, on havia aparegut un llibre signat per Joan Font, *La vaga de l'Harry Walker de Barcelona*.

També per raons econòmiques, Udina traduïa també algunes obres del francès per a l'editorial Estela, primer, i per a l'editorial Laia, poc després, quan el govern franquista va prohibir la primera. Els contactes li havien vingut dels seus amics Comín i Riera, ficats de ple en aquest projecte. Amb el temps va passar a exercir com a corresponsal del setmanari *Cambio 16* i, més tard, a l'*Avui*, primer diari en català des del 1939, quan aquest va sortir al carrer el dia de Sant Jordi de 1976. Paral·lelament, també va mantenir unes relacions intenses amb els representants a Europa de l'Organització per l'Alliberament de Palestina. Naixia el seu interès primordial per la política, ja fos catalana, ja fos internacional.

La mort del dictador havia canviat el panorama i Ernest Udina, de trenta-cinc anys i amb un bagatge d'experiències i coneixements, va tornar a Catalunya per viure de prop la transformació del seu país. Ho va fer com a periodista de ple dret, encara que no havia fet estudis de comunicació, a la secció de «Política» del diari del progressisme local *Tele/eXpres*. Amb Montserrat Nebot i Enric Company va formar un equip que vaig tenir l'ocasió de coordinar com a redactor en cap seu que era. Udina era un bon analista per a una realitat política canviant dia a dia. Podia dir-se que n'apreníem tots, d'una assignatura prohibida durant trenta-sis anys.

Homenatge a Ernest Udina. Un periodista fill del seu temps

El 1977 va fer l'opció de ser cap de premsa amb Josep Tarradellas, que havia tornat com a president de la Generalitat. Una de les primeres realitzacions d'aquesta col·laboració va ser el llibre *Josep Tarradellas: L'aventura d'una fidelitat*, segon títol de la col·lecció de biografies i memòries d'Edicions 62. L'interès del llibre és la quantitat de dades, algunes vegades contradictòries, que Tarradellas va subministrar a Udina. Mentrestant, el jove periodista s'havia casat amb una companya, Maria Àngels Llinàs, amb la qual tindrien un fill, Gerard.

El 1980 vaig retrobar Udina en entrar jo a treballar al Departament de Premsa de la Diputació de Barcelona que ell dirigia. Diputació i Generalitat havien estat unides en una sola oficina de premsa durant el mandat de Tarradellas, que presidia al mateix temps les dues institucions. Udina treballava aleshores per a Francesc Martí Jusmet, president de la Diputació de Barcelona i militant del PSC. Era un bon cap, que sempre donava suport a la seva gent, i em vaig trobar molt còmode treballant amb ell els dos anys que hi vaig ser. Així vam poder ajudar a crear l'Associació Catalana de la Premsa Comarcal i també donar aixopluc a idees ben diverses, com ara potenciar l'efímer Teatre de la Caritat, fer exposicions sobre «Premsa i censura» o encarregar a Jaume Perich una felicitació nadalenca autocrítica, on es veia un escombriaire engegant a dida la mateixa Diputació, cosa que crèiem —ingenus com érem— que succeiria amb l'arribada de la Generalitat definitiva.

Ernest Udina va passar després per les redaccions del setmanari *El Món* i del diari *La Vanguardia*, on va treballar a la secció d'«Internacional». Vam tornar a retrobar-nos al *Diari de Barcelona*, en la reaparició d'aquest periòdic en català el març de 1987. Udina va entrar com un

DIPUTACIÓ DE BARCELONA
SERVEI DE PREMSA

31-12-80

Ninot dibuixat especialment per Jaume Perich per a aquesta ocasió.

El Servei de Premsa de la Diputació de Barcelona, com a tal, desitja no haver-vos de desitjar l'any vinent—un Bon Any 1982.

Ernest Udina

Xavier Febrés

Josep M. Huertas

dels tres redactors en cap del jove vell diari —els altres dos eren Jaume Fabre i Enric Bañeres, procedents com ell del difunt *Tele/eXpres*— i va aprofitar al mateix temps per acabar els estudis de periodisme, si no vaig errat. L'aventura del *Brusi* català no va ser un èxit i cadascú va haver-se d'espavilar novament.

Col·laborava en ràdios —primer a la Nacional i després a Catalunya Ràdio, impartia classes en facultats i organitzava sortides a la muntanya

des del desinterès i des de la companyonia professional, perquè s'havia anat tornant cada vegada més un enamorat de les excursions i de pujar pics cada vegada més alts. Va seguir lligat a la política catalana i fruit d'aquest interès van ser dos llibres més, *Quo vadis, Catalonia?: Quinze anys de Jordi Pujol*, i més tard *Ara fa 20 anys... Ciutadans de Catalunya*, per recordar el seu estimat Tarradellas.

Era un europeista convençut i organitzava trobades al voltant del tema, al mateix temps que era secretari de l'Associació de Periodistes Europeus de Catalunya. Finalment, va fer de coordinador del Centre Internacional de Premsa de Catalunya, càrrec que ocupava en el moment de la seva tràgica mort.

Va anar al Mont Blanc amb un somni: escalar la famosa muntanya l'any que complia els seixanta anys. Tanmateix, la fatalitat va impedir que el somni tingués un final feliç: va caure mentre baixava de l'escala que havia fet. La seva mort va ser molt sentida entre polítics i periodistes. Ernest Udina, casat per segona vegada amb Diana Svendsen, era un home treballador, discret, auster, tímid, que difícilment podia tenir enemics. El seu darrer article, «Líderes», va sortir publicat pòstumament a les planes de *La Vanguardia*, diari on col·laborava.

Darrere quedaven les petjades d'un home idealista, representant d'un temps molt concret, d'una professió i d'un país.